

ULTRA!

Veseloigra v enem djanji.



veski spisal F. Šamberk,

poslovenil

F. M.

Izdalo in založilo

Dramatiško društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnila Rozalija Eger.

1867.

Osebe:

Osterman, prva glava v malem mestu na Slovenskem.

Ljudmila, njegova sestra.

Kotilek, bogat vdovec.

Zalka, njega hči.

Vilko, njijn daljni sorodnik.

Liza, hišna pri Ostermanovih.

Luka, kočijaž, tuđi tam.

Dva hišna posla.

Soba pri Ostermanovih, na sredi glavni vhod; na desno in levo duri. — (Desno in levo razumi od gledalske strani.)

IN = 030002317

Prvi nastop.

Ljudmila. Zalka (prinese plašč, škatle itd.)

Ljudmila. I Bog vas pozdravi! Pristrčno me veseli, da ste vendar že prišli. Še včeraj sem vas tako težko pričakovala.

Zalka. Jaz tega nisem kriva, da nismo že včeraj prišli. Oče so nekaj oboleli in morali smo popotovanje odložiti do denes. Je li Vilko že prišel?

Ljudmila. Ni ga še, draga moja. Mislila sem, da pride z vami.

Zalka. Vilko je že delj časa v Ljubljani, in moj oče mu je tekó j na vaše povabilo sporočil po telegrafu, naj se brže bolje na pot odpravi, da ga bodeмо vsi vkupej tu pričakovali. Ah, on pride, moje srce mi pravi, da pride, in da ga bodeм skoraj zopet videla.

Ljudmila. Srce? aj, umém vas. Nu, nu, nič se tako ne sramujte! Kaj pa je, če se ljubita? Oba sta v najlepših letih, in gotovo je ni ovire, ki bi vajino zedinjenje zadrževala.

Zalka. O pač. Oče je samo tako privolil v

v najino poroko, če Vilko poprej dobode kako primerno službo. To pa se zgodi, upam, še denes in sicer z vašo blagovoljno pomočjo. Ah, kako vas jaz zató ljubim in bodem vedno ljubila, zlasti ko bodem tako srečna, da vas bodem smela imenovati svojo premilo mamico.

Ljudmila. Kdo ve, ali se moja — to je vaša želja izpolni.

Zalka. O izpolni se, gotovo se; saj vendar očeta vsak dan prosim, da bi se oženil. Tega mu bode tudi živo treba; ko se jaz omožim, pa ne bo nikogar, ki bi zanj kaj poskrbel ali mu kaj postregel.

Ljudmila. A, vi mislite, da bi môgla prevzeti jaz ta posel? O vi zlato dete! Res je, da bi jaz skrbela, kolikor bi bilo največ mogoče, za to, da bi bil Jakob, to je vaš gospod oče z menoj zadovoljen. Nisem sicer več mlada —

Zalka. To nič ne dé. Saj oče moj tudi ni tako živ sokol, kakor je Vilko —

Ljudmila. Kaj? kaj? Vilko je —

Zalka. Pst! Oče o tem ne sme nič vedeti. Vidite gospodična, moj oče je malo nemškutar, ali kakor sam sebe imenuje „echter Krainer,“ in ta novejši slovenski duh se ne more sprijazniti z njegovimi možgani.

Ljudmila. Torej je tak, kakor moj brat. Oh, koliko si jaz prizadevam, pregovarjam, in prosim, — vse nič ne pomaga, vse je bob ob steno! Jaz sem dober Kranjec, odgovarja, — saj sva bila tudi z rajnim Preširnom dobra prijatelja — in ostanem tudi dober Kranjec — ali ultra nikdar ne bodem.

Zalka. Za Boga! Ultra?!

Ljudmila. Da, da ultra. Ne vem sicer, kaj ta beseda vpravo pomenja, in tudi moj gospod brat bi mi to težko védel razbistriti — toda neki imeniten Kranjec je bajè rekel, da so vsi mladi Slovenci — ultra.

Zalka. To nam gotovo Vilko razjasni. Ali enajst je že ura, pa še zdaj ga ni. Gotovo ne vé, kako ga težko pričakujem. Jaz bi rada prej z njim govorila, predno se z očetom snideta in morda na novo razpreta, kakor se je to že večkrat zgodilo, zlasti ko sta zabredla v politiko.

Ljudmila. Zdaj se tega ne bojte. A bilo bi vendar morda bolje, da bi ga mogli prej malo pripraviti, kajti moj brat je čuden, čuden človek, in mala stvarca mu je časi zadosti, da se strašno razjezi. In lahko bi zaradi kake zeló male reči vse splavalo po vodi.

Zulka. Molk! Zdi se mi, da slišim očeta.

Ljudmila (sama sebi). Čudo! Zdaj mi začenja zopet srcé nemirneje biti.

Drugi nastop.

Kotilek (z leve strani). **Prejšnji.** (Pozneje) **Liza.**

Kotilek. Ponižno se poklanjam, gospod starešina, ponižno — (ozre se) ah lej, lej, gospodična Ljudmila. Še vedno tako krasna, še zmerom tako mila in cvetoča. Najponižneje se poklanjam. — (Zalki.) Vilka še zdaj ni? — (Ljudmili.) Vaše zdravje vedno izvrstno? Nepotrebno vprašati videti je — videti.

Ljudmila. Zdravje? dobro, zlasti v tem trenutju.
Zalka. Pa oče ni najboljšega zdravja. Včeraj se ga je lotil spet suhi kašelj.

Kotilek (po strani Zaliki). Molčiš ali ne?! Ti nesrečno dekle ti — ná, to ti bodi, jaz se hčem ženiti in ona me izdaja, da imam tak kašelj. (Glasno.) Kaj še, gospodična — jaz in suhi kašelj — ha, ha! Na robe; jaz sem vsak dan živejši in čvrstejši. Zdi se mi, da sem od dne do dne mlajši, in res ko bi ne bil že tako star, plesal bi, in ko bi bilo treba, tudi po eni sami nogi.

Ljudmila. Dobro, dobro! Zdaj ste mi po godi, gospod, in zato upam, da mi izpolnite mojo

največo željo, zlasti zdaj, ko ste tako zdravi in čvrsti.

Kotilek. Za Boga vas prosim, gospodična, ne mučite me! Že stokrat sem vam rekel, da se rajši ne oženim, — kakor srečnega bi se tudi čutil — nego da bi imel kaj tacega dovoliti. — Jaz, jaz bi imel biti —

Zalka. Kaj pa vam je, ata, kaj se jezite?

Kotilek. Nič, milo dete, nič. Menili smo se o Vilku.

Zalka. Ali vas je to tako razgrela? (Ljudmila.)
Pa saj vendar niste povedali, da je Vilko Sokol.

Kotilek. Kaj Sokol? Kdo Sokol? Kako, ti že tudi veš to? Nu, da, gospodična je o tem nekaj govorila, ali to se nikdar ne zgodi. Jaz bi imel biti — moj Bog! v našem malem mesteci? Kaj bi rekli sosodje, ko bi jaz — Ne, ne, nikdar! Niti besede ne več o tem!

Ljudmila (hoče pregovoriti).

Zalka (naglo). Ata, saj se o vas nihče ne meni.
Vilko —

Kotilek. Nič Vilko! O meni se je tu govorilo. Gospodična hoče, da bi jaz bil Sokol. Jaz bi imel nositi rdečo srajco in veliko pero na kapi; jaz bi imel plezati po zidovih, prebračati kozlece, prekučovat in razvirati se, in sam Bog ve, kaj še! Oh, to je strašno, strašno je to!

Zalka. Hahaha! Vi ata? Nu, to bi bilo lepo! Pa bojim se, da so to same šale; ni res gospodična? Saj mi niti ene besedice niste o tem zinila.

Ljudmila. Bila je ta reč vpravo najina skrivnost, ali ker ste zdaj po naključji zvedeli nekoliko o tem, vse vam povem. Rekla sem enkrat, da bi bila vesela, ko bi se tudi v našem mesteci ustanovilo enako društvo. Ali takrat naj bi bili vi mojega brata in svojega očeta slišali! Ta dva sta se nosila nad Sokoli! Nu, in potem sem zopet rekla v šali, da gospodu Kotilku prej ne podam roke k poroki, predno ga v sokolski obleki ne bodem pred sebo videla. (Zalika se smeje.)

Kotilek. Nu, zdaj slišiš! Človek bi izgubil um! A čudno je, da Vilko tako dolgo ne pride. Gospod Osterman ga pričakuje — ko bi morda povabila ne bil prejel?

Liza (nastopi). Moj gospod vas kliče, gospod Kotilek, na dve, tri besede. Mora skoraj spet oditi. (Odide.)

Kotilek. Precej pridem k gospodu, precej. Jaz sem tako razmišljen — tekój pridem tekój. (Zalki.) Ko bi v tem Vilko prišel, naj se pripravi in naji tukaj počaka. — Z Bogom, gospodična, skoraj vas bodem zopet videl. Upam, da me ne bodete več tako mučila. Ne, to vam pravim, rajši ostanem večer

vdovec, nego da bi bil — ultra! Brrr — tega ne, tega!

Tretji nastop.

Ljudmila. Zalka.

Ljudmila. Ali ste ga slišali, kaj je počel, kako se je razgrel? Vse to mu ne pomaga nič. On mora obleči to grozovito rdečo srajco tako ali tako — ampak mora jo.

Zalka. Jako hvaležna bi vam bila, mila gospodična, ko bi ga vi k temu pregovorila. Potem bi vsaj Vilku ne mogel nič očitati. Moj ata Sokol, ah jaz bi imela radost!

Ljudmila (pri oknu). *Zalka*, en voz se je obrnil proti nam. Da, da — k nam gre! — Morda —

Zalka. Moj Bog! On je — on je!

Ljudmila. Voz se je že ustavil; nekdo je skočil z njega. Glejte, ta človek —

Zalka. Hvala Bogu, Vilko je! Ali vidim li prav? Ta obleka — kaj pa je to? —

Četrty nastop.

Vilko. Prejšnji.

Vilko (v sokolovski obleki — pri vratih). *Zalka*, moja draga, mila *Zalka*!

Zalka. Vilko moj! Ali si vendar prišel!

Ljudmila. Na zdravje, gospod!

Vilko. O ljuba Zalka, kako se ti godí, ali se spominjaš tolikrat mene, kakor jaz tebe?

Ljudmila. Na zdravje, gospod Vilko.

Zalka. Od samega veselja bi bila skoro pozabila. Moj ženin Vilko, gospodična Ljudmila, sestra gospoda Ostermana.

Vilko (po tihem Zalki). V prihodnje najina mamica, ali ne?

Zalka. Da, da; jako dobra, blagosrčna gospa; (tiho Vilku) malo rada loví z očmi, a poleg tega najina prijateljica.

Vilko (poljubi ji roko). Milostljiva gospodična, odpustite mojemu ljubečemu srcu, ki je krivo, da se vam nisem tekójk priklonil.

Ljudmila. O prosim, prosim, gospod Vilko. Vém ceniti in tudi opravičiti ljubeče srce. Malo bi vi gospodično ljubili, ko bi prvo trenutje radostnega shoda gubili zaradi javlovih pravil vljudnosti.

Zalka. Moj Bog, Vilko! V prvem trenutji še tega zapazila nisem; v kakšni obleki si pa prišel, za Boga svetega! Ne veš, da se imaš gospodu Ostermanu pokloniti? V tej obleki hočeš ti to storiti? — Kaj za Boga, vendar misliš!

Vilko. Odpusti, draga Zalka, in vi gospodična —

Ljudmila. Tu ni od puščanja treba. Kar se mene tiče, jaz sem z vašo obleko popolnem zadovoljna.

Vilko. Naše društvo v Ljubljani ima denes izhod, kojega sem se hotel tudi jaz vdeležiti. Oblečem torej to oblačilo, in stopim na ulice, kar me prime poštni sluga s naslednjo telegrafno depešo v krasni, čisti slovenščini: „augenblicklich kommen mit dem nächsten Zug.“ Ker sem vedel, o čem je govor, pogledam na uro, in vidim, da se nimam več časa preoblačiti. Skočim hitro v komfortabelj, in ko bi ne bil naletel na najboljšega konja, kar jih prepeljavajo fijakarji po Ljubljani, — bil bi gotovo zamudil. Upam da me ta strašna naglost vsem opraviči.

Zalka. Nama ni nobenega opravičenja treba. Drugače je to pri ati in pri gospodu Ostermanu. Ta dva mislita o tej reči drugače.

Ljudmila. Na ravnost recite, na ravnost! To sta strašna nemškutarja, stara lopárja. Moj brat, sicer jako dober človek, vam službe, ktere prosite, gotovo ne bi podelil, ko bi vas videl v tej obleki.

Vilko. Upam, da se dá kaj pomagati. Kje je striček?

Zalka. Pri gospodu je, in vsak čas ima priti. Bilo bi tedaj najbolje, da bi ti kak prijatelj

svojo črno obleko posodil, da bi se mogel preobleči.

Vilko. Tukaj? Jaz tukaj žive duše ne znam. Vendar ne morem po ulicah okrog letati, in vsakemu, na kogar naletim, to historijo o naglem odhodu pripovedovati. Nikakor ne! Jaz tu počakam strica, ta mi gotovo v stiski najde svèt in pomoč.

Zalka. Stric ti bode menda čudno svetoval, ko zvé, da si ultra! Bog pomagaj, že gre!

Peti nastop.

Kotílek. Prejšnji.

Kotílek (med durimi — hitro). Ali je Vilko že prišel?

Zalka. Da, da, mili oče, ali ima — ima — ali vpravo on nima —

Kotílek. Nu, kaj ima in kaj nima? Na dan s tem! Gospod svétnik za eno uro odide, in ako Vilka ni, naj škodo potem sam sebi prisodi.

Zalka. I nu, saj je tu, in veseli se, da vas bode mogel objeti.

Kotílek. Kje je? (Ozre se in zagleda Vilka, ki stoji zadaj.)
O tri sto medvedov — Harfa Davidova!
Vilko, kakšen si! O moj Bog! Kteri zlodej te je premotil, da si v tej maškari sem

prišel? Božja oblast! jaz gotovo zbolim od tega!

Vilko. Striček, ne žalite me. To je poštena sokolovska obleka!

Kotilek. Tako, poštena obleka! Pojdi, kamor hočeš, s to pošteno obleko! Oh, oh, kaj poreče gospod Osterman! Jaz sem te mu popisoval kakor človeka poštenega, miroljubnega itd. Ti pa si ultra! Ne, to bi bilo lepo priporočilo. Ti bi nam pohujšal vso našo tiho krajino!

Vilko. Striček, saj jaz nisem tega kriv. Vaš telegram mi je prišel prepozno, tako da nisem imel časa preobleči se. In kdo vam je rekel, da sem kak rebelant? Kakšen vzrok imate, da se bojite tako za svojo tiho krajino, da bi vam je jaz ne pohujšal in poburil. Vi mojega mišljenja za troho ne znate. Ali je morda vsega tega ta nedolžna oblčica kriva?

Kotilek. Ná, zdaj spet nedolžna obleka! To je nedolžna obleka! Harfa Davidova! Ali dosti je tega; jaz se s tebo ne bodem dalje tukaj prepiral in jezil. Kar je bilo v moji moči, jaz sem storil za te. Zdaj pa nečem o tebi več slišati. Zalka, naj se odnesó naše reči na voz da odideva. Mila gospodična, izrecite gospodu bratu moje veliko spoštovanje in povedite mu ob enem, kar ste sami

videli. Recite mu, da sem se v svojem priporočilu zmotil, — s kratka, — to je strašno, da mora miren, pošten človek, da mora sorodnik, če tudi daljni — to izreči — recite mu, da je Vilko, — da je — ultra.

Ljudmila. Čemu taka nejevolja? Gospod Vilko ni mogel drugače storiti. Vi se morate potolažiti. Vse to se dá spet lahko popraviti. Gospod Vilko se napravi v drugo obleko, prikloni se bratu in vse bode spet v redu.

Kotilek. Druga obleka? In mislite, da bode s tem vse spet popravljeno? Bog obvaruj! On je in ostane ultra.

Ljudmila. Povejte nam, kaj je to? Kaj se pravi ultra?

Kotilek. Ultra? Kaj je to ultra? In tega vi, draga gospodična, ne veste. Ultra — to je — i nu — to je ultra! Zdaj imate menda dosti.

Vilko (Zalki). To naj potrpi, kdor hče, jaz ne več! Strica je vsega zmešalo nemškutarstvo. Ako pojde ta reč tako, Bog ve, da sam rad odidem.

Zalka. Za Boga te prosim, mili Vilko, bodi miren. Saj veš, da vsa najina sreča je lahko s tem izgubljena. Ti znaš mojega očeta. On se tako hitro ne sprijazni in Lajbahe-ričinega duha mu tudi iz glave ne izbiješ.

(Kotítku.) Ata, bodite mirni! Sreča vsega mojega življenja visi na tem trenutju, in vi bi lahko vso podrli zaradi obleke, ki vam ni po godi. Saj ste mi obljubili, da za Vilka poskrbite, kakor oče. Ljubi ata, ne jezite se več.

Vilko. Striček! Ako tudi mi jako težko dé, da bi vas v nepravilni jezi krotil in pogovarjal, vendar hočem to storiti, ne zaradi sebe, ampak zaradi Zalke. Bodite mirni in nepristrastni. Vse se dá lepo poravnati. Svojega značaja, ki ga vi nič ne znate, nikakor in po nobeni ceni ne spremenim. Da bi vam vendar ustregel, hočem to vam tako zoperno oblačilo sléči nekaj časa, in gospodu Ostermanu se v primerniši obleki pokloniti. Nu, ali ste zdaj zadovoljni?

Ljudmila. To se ve da, gospod Kotílek bode s tem dovoljen, obetam vam to v njegovem imenu. Le glejte, da se zdaj hitro preoblečete. Moj brat mora skoraj oditi. Le brzo, brzo! Nu, gospod Kotílek, še zmerom jezni? Ah, jaz sem mislila, da se daste laže pogovoriti. Mili gospod Kotílek, vi se morate umiriti in sprijazniti!

Kotílek. I, nu, ker ga tudi vi zagovarjate — naj bode. To storim grozno nerad. Nu in kakšno bode plačilo, če se umirim in sprijaznim? Ali se boste sprijaznila tudi vi s

zakonskim stanom in mi podala enkrat svojo tako pristrčno zaželeno roko?

Ljudmila. Da, obetam vam to, — kader —

Kotilek. Kader bosta ta dva svoja?

Ljudmila. Za prvo, — in za drugo —

Kotilek. In za drugo? —

Ljudmila. Ko vas v sokolovski obleki zagledam pred sebo.

Kotilek. Harfa Davidova! Še zdaj se vam ta prestrašna misel ni iz glave izkadila?

Ljudmila. Ni se, niti se tudi ne izkadí.

Kotilek. Naj bode — ostanem tedaj vdovec.

Ljudmila. Bodemo videli! Z Bogom! Jaz bodem izkušala, brata kake pol ure pridržati, v tem upam, da bode gospod Vilko preblečen po vaši želji. (Odide.)

Šesti nastop.

Zalka in Vilko (se skriváj živo pogovarjata).

Kotilek.

Zalka. Da, tako mora biti!

Kotilek (leta sem ter tje). Zdaj mi povedi, božja oblast! ti nesrečni človek, kaj inam s teboj začeti? Ko bi bili vsaj doma, pa bi ti jaz lahko posodil svoj novi frak, veš Zalka tistega pomarančastega.

Vilko. Pomarančastega? Ha, ha, da bi bil tak, kakor kanarček.

Kotilek. Nu, to je spet dobro. On, misli da je v tej obleki lep! Ko bi te srečal naš mestni birič, gospod Gašper, v tej obleki, dobil bi mrzlico. Pa dosti je tega. Nečem se s teboj več prepirati, ali je ta obleka, lepa ali ne. Meni ob kratkem nič ni po godi. Rajši mislimo na to, kako bi te iz luže potegnili. Ker to ti pravim, če zaradi te maskare ne dobiš službe, ki jo imaš tako rekoč že v roki — ne bode iz poroke nič in Zalko dam v samostan.

Zalka. Jaz bi vedela pomoč, ali ne upam si je izreči.

Kotilek. Le povedi! Kaj pač bode tako modrega? Nu?

Zalka. Mislim, da bi najhitrejša pomoč bila ta, ko bi Vilko vaše oblačilo del na se, ata, in —

Kotilek. Nu, in jaz?

Zalka. Vi pa njegovo — ná — se.

Kotilek. O Bog te potolaži! — Dete! — Zalka! — Jaz ne vem, kaj bi naredil s teboj! Kakšne vragove misli imaš! Ko bi me kdo v tem ultrakrvavem oblačilu videl — oh po meni bi bilo.

Zalka. Nič ne skrbite, mili ata, to se brez strahu naredi.

Kotilek. Dosti je praznega govoričenja! Izmisli si drug pomoček. Tega ne privolim nikdar. Pa hitro, hitro, saj veste, da gospod Osterman skoraj odide.

Zalka. Ljubi ata, družega pomočka ne vem. To je bilo moje edino upanje. Ako Vilka ne dobim, vsaj v enem tednu, umrem. Potem naj bode, kar hoče. Ata, dajte se omečiti, saj vas tukaj nobeden ne vidi. Vilko se gospodu pokloni, in za malo časa obleko spet zamenita.

Vilko (Zalki). Jaz v ta frak ne zlezem —

Zalka. Vilko, ti me usmrtiš! Kako se moreš v tako važnem trenutji šaliti? (Kotilku.) Ljubi, dobri ata, storite to meni na ljubav. Lejte, midva oba vas prosiva; Vilko tudi lepo prosi.

Vilko. Lepo? Nu, naj bode! Mili striček, bodite tako dober in posodite mi samo za nekoliko časa znamenje kulture — jaz vam prisezam, da ga ne obdržim, temuč vam tekój spet povrnem.

Zalka (na drugi strani). Usmilite se, ata! Sreča vsega mojega življenja je zdaj kakor kapljica na veji. Bodite milosrčni!

Vilko. Striček, ali vas to nič ne veseli, da je o vašem fraku toliko prošenj?

Kotilek. Da bi te turški boben! — Kaj mi je začeti? Ko bi tudi hotel, saj se tukaj ne morem preoblačiti?

Zalka. Tamle (v levo) je sobica, tam ni nikogar. Gospod Osterman ima tam stare spise in knjige. Tam vas ne bode nihče videl, in jaz bodem stala pred durimi na straži, da nihče ne pride. Ali hitro, hitro, ata, da ne bode prepozno.

Kotilek. Zalka, ko bi te ne imel tako rad, nikdar bi tega ne storil. (Vilku.) A najmanje zaradi tebe, ti — ultra. Kako tiranska je ta žrtev mirnemu in lojalnemu purgarju, navleči náse tako maškaro! Če me kdo vidi, otroci moji, gotovo me popade mrzlica, od tega. Ah Bog, kako nerodno je vse po svetu! Kje so ti zlati stari časi! Prej se niti zgoditi ni moglo, da bi v tako zadrego prišel tih in miren purgar, ki pošteno davke plačuje. Pa saj pravim, vsega tega je ta hudolésova Slovenija kriva.

Zalka. Vilko, pojdi hitro za očetom, in zamenjaj ž njim obleko. Za Boga, ali ne šali se, Vilko, da se stric ne razjezi! Vse bi bilo izgubljeno.

Vilko. Ali stric bode v tej obleki tak, kakor Pavliha.

Zalka. To je vse enako. Lepo ga hvali, da se ne premisli. Tako! Hitro, hitro! Za četrte ure bode vse spet v redu in iz naji bo najsrečnejši par pod solncem. (Kotilek odide z Vilkom.)

Sedmi nastop.

Zalka (sama).

Zalka. Bog bodi zahvaljen, da se je oče vendar uže udal. Od žalosti bi bila umrla, ako bi Vilko te službe ne dobil. In zaradi sokolovske obleke je vse to! Aj, kako mu lepo pristuje. Ko bi jaz imela kaj ukazovati, morali bi vsi moški enako obleko nositi. — Ali zdaj moram čuti, da bi očeta kdo ne videl. Vem sicer, da bi za to ne obolel, toda ne pozabil bi mi tega tako hitro. On je gotovo dober mož, blazega srca, samo da se ne more s sedanjimi novimi mislimi prav sprijazniti.

Osmi nastop.

Osterman. Ljudmila. Zalka. .

Osterman. Žal, jako žal, da me prijatelj Kotilek ostavlja toliko čakati! Polu enajstih? Jaz moram oditi. Ako naglo ne pride, več me ne dobode. Reci mu, da mi je bilo od srca žal, toda služba me kliče —

Ljudmila. Ljubi bratec, malo še počakaj. Tekój bosta tukaj, tekój. Vilko samo še malo popravlja svojo obleko, da bi spo-

dobno mogel stopiti pred te. Vé, kako zelo ti na take reči gledaš.

Osterman. Saj je tudi prav. (Zagleda Zalko.) O gospodična Zalka! Ta nam morda vé povedati, ali gospod oče pride.

Zalka. Oče in Vilko bosta tekój tu. Oče prosi vaše milosti, da bi ga samo za trenotje še počakali.

Osterman. Ne smel bi. Toda on je moj stari prijatelj. Naj bode tedaj, pa samo četrť ure še. — Liza! (Hišna pristopi.) Moje reči odnesi na voz. Luka naj vpreže, umeš! — Kakor pravim gospodična, četrť ure, in to samo zaradi starega prijateljstva, sicer bi bil že čez hribe in doline. Pojdi, sestra, tebi imam še nekaj povedati. (Odide.)

Deveti nastop.

Zalka. Vilko.

Zalka. Hvala Bogu! Gospod še čaka. Vse gre po sreči, samo da bi Vilko prišel. Ah, vrata se odpirajo — vendar uže!

Vilko (v Kotilkovi obleki, ki mu je prevelika).

Zalka (se smeje).

Vilko. Za živega Boga, Zalka! To je najhujše trpljenje, ktero je kedaj čutilo ljubeče srcé.

Jaz zgorim v tej manduri. Bože slovenski, reši nas hudega!

Zalka. Vilko oprosti, ali moram se smijati. Tvoja oprava je izvrstna!

Vilko. Blažena kultura! Tacih žrtev od nas divjakov ne zahtevaj! Gotovo sem tak, kakor strášilo v prosu.

Zalka. Kaj pa oče? Kako je kaj njemu?

Vilko. Strašno se trese po vsem životu.

Zalka. Ubogi ata!

Vilko. Zakaj ubogi ata? Jaz mislim, da sem jaz bolje usmiljenja vreden! Nu, kako zdaj? Ali môrem stopiti pred gospod Ostermana, ali ni še odšel?

Zalka. Do zdaj še ne, ali dolgo ne ostane več doma. Svoje reči je že rekel znesti na voz.

Vilko. Dobro, jaz grem tedaj k njemu. A ti, Zalka, postavi se pred duri na stražo, da kdo strica ne zaleze; to bi bila njegova zadnja ura (Odide na desno.)

Zalka. Veliko srečo, míli Vilko! — Zdaj hitro na stražo! (Odide skozi glavni vhod.)

Deseti nastop.

Hišna.

Hišna (pride od Ostermana z desne strani). Prekrasno vreme — pa mi je gospod rekel plašč odnesti

na voz. Tak star dečko se pač lahko prehladi. To ima za to, ker se ne oženi. Kdo ve, kje plašč leži. Med toliko návlako kolikor je je v oni sobi nakopičene, ne more človek poleg najlepšega reda vsega tekój najti. Ah, koliko mora uboga dekla trpéti! To se ne dá popisati. (Odíde v izbo, kjer je Kotílek skrit. Po kratkem času je slišati vzkrikniti hišno, ktera príbeží nazaj, Kotílek v sokolovski obleki za njo.)

Enajsti nastop.

Hišna. Kotílek.

Hišna. Pomagajte! Pomagajte! Tuj človek!
Tat! Tat!

Kotílek. Jaz sem, jaz — molči, ali ti vrat zavijem: Ali me ne znaš? Jaz sem, jaz.

Hišna. Gospodična! Gospod! Tuj človek! Urban! Matija! (odleti skozi glavni vhod.)

Kotílek. Harfa Davidova! To je strašno, strašno je to. Saj sem vedel, ako navlečem to peklensko obleko nase, da mi bođe na smrt. Če me moj prijatelj gospod Osterman zagleda tacega, njega udari mrtvoudnica. Pa gospodična Ljudmila! Ta si je sicer zmerom tega želela, ali vem, da sem strašan

v tej obleki. Krvavi bliski! Nekdo že gre!
(Skrrije se za stol.)

Dvanajsti nastop.

Prejšnji. **Hišna**, **Luka** in dva posla (vsi pri
glavnem vhodu. Pozneje) · **Ljudmila** (od desne strani).

Hišna. Hitro za mano, hitro za mano! Tukaj
mora biti; primite ga! Gospod vam gotovo
dobro poplača.

Ljudmila. Moj Bog, kaj pomenja to vpitje? I
kaj je?

Hišna. Milostljiva gospodična, neki tuj človek
se je tukaj notri skrnil.

Luka (ki je zmerom iskal). Tukaj je, je že tukaj! Ča-
kaj, zdaj te že imamo!

Kotilek (hoče vstati, prevrne stol in pade nanj). Da, jaz sem
jaz, osli, kaj me ne znate?

Ljudmila. Ah — gospod Kotilek! Kako — kaj
vidim — gospod Kotilek — Sokol.

Kotilek. Sokol sem sokol, da mi Bog pomagaj.
To je moja prva vaja, pa imam že tega
dosti! Strela božja!

Ljudmila. Meni se je zdelo! Spravi se, ti ne-
umnica ti. To kričalo ti gre, in spravi vso
hišo po konci!

Hišna (odide smeje se). Kdo bi si bil mislil, da bode gospod Kotilek še na stara leta znorel. (Luka in posla tudi odidó.)

Trinajsti nastop.

Kotilek. Ljudmila.

Kotilek. Jih li zdaj slišite, da sem znorel.

Ljudmila. Ah pozabíte to pomoto, mili Kotilek. Jaz vidim da me vendar nekoliko ljubite, ker ste se zaradi mene premogli in oblekli sokolovsko obleko. Za povračilo vzemite mojo roko.

Kotilek (vesel). Tisoč hval vam, draga gospodična! Ko bi vsaj ta navihani Vilko že prišel, da bi se te krvomočne obleke mogel iznebiti. Prisezam vam enkrat za vselej, da sem to oblekel prvič in zadnjič.

Ljudmila. Kakor je vam drago. Moja želja je izpolnjena, več ne zahtevam.

Štirinajsti nastop.

Prejšnja. Zalka.

Zalka (skozi glavni vhod). Moj Bog! Kaj je bilo toliko vpitja? Kje je Vilko? Ali je dobil službo?

Kotilek. Vilko! Vilko! Službo dobil! Rajša glej, kako bi se jaz te službe iznebil.

Petnajsti nastop.

Prejšnji. Vilko.

Vilko. Slava! Gospod Osterman je z mano zadovoljen. Prošeno službo gotovo dobodem. Ah, Žalka, ljubi stric, — kako sem srečen! Vam striček, te ljubavi do smrti ne pozabim.

Kotilek. Jaz tudi ne. Zdaj pa hitro frak semkaj, če ne, jaz se še zadušim v tej peklenski manduri.

Vilko (sleče frak). Náte striček — dragi gospodični, oprostita, meni v tej obleki ni dobro. (Premenita suknji.) Tako, hvala Bogu, zdaj môrem spet prosto dihati. (Stopi k Zalki.)

Šestnajsti nastop.

Prejšnji. Osterman.

Osterman (ima klobuk in palico). Z Bogom, sestra, z Bogom! Kje je moj prijatelj Kotilek? Bog, kaj vidim! Kako čudna obleka?

Kotilek (se smeja). To so same šale — Vilko je to prinesel iz Ljubljane. To je — bajè — tam — najnovejša noša — toda meni ni po godi. Jaz si je nikoli ne pripravim, prisezam. (Razkrije sokolovsko kapo.)

Osterman. Prav tako, prav, teh novin ni treba nikdar. Mi se držimo starega.

Kotilek (vrže kapo Vilku, in ujame svojo pinjo katero mu Vilko vrže).

Vilko. A mi novega! (Dene kapo na glavo.) Gospodična! Iz strica in iz ljudi njegove vrste se ne dá nič več narediti. A mi hočemo čvrsto hoditi za zastavo Slave, pa ko bi nas ves svet krstil tako, kakor stric mene, namreč — za ultra!

(Igrališče se zagrne).